

ERDÉLYI GAZDA

MECJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
czimzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24
		széri hirdetéskor					
		ft	krft	krft	krft	krft	krft
10/16	lap	14	36	70	120	160	200
8/16	"	7	18	35	60	80	100
2/16	"	350	9	1750	30	40	50
1/16	"	175	450	875	15	20	25
1/16	"	90	225	440	750	10	1250

Többszörli hirdetésnél nagyobb kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés
számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. ftba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Értesítés.

Az erdélyi gazdasági-egylet igazgató választmánya június hó 2-án tartott ülésében azon határozatot hozá, hogy mindazon egyleti tagok, kik az ezen évre eső részvénydíjaik befizetésével hátralékban vannak, az év díjnak jelen hó lefolytáig egyleti pénztárnok dr. Hintz György urhoz való befizetésére felszólítatnak. —

Midőn ezen végzést a jelen felszólítás által a t. egyleti tagok tudomására juttatni alkalmam van, egyttal értesítenem kell a t. egyleti tagokat az ig. választmány azon határozatáról is, melyszerint a kitűzött határidőre bé nem fizetett részvénydíjakat a választmány megbízásából egyleti pénztárnok július hó 1-én postai utánvétel útján fogja begyűjteni, a postai költségeket ezen esetben, — miként eddig is — a hátralékos tag tartozván viselni.

Elnöki megbízásból:

V ö r ö s S á n d o r,
h. titkár.

A rozsdá.

(Végo.)

A legtöbb gazda ember azonban tudom mind-
ezekre azt fogja mondani, hogy mind szép dolog ezt
tudni, de hát azt mondják meg azok a tudósok, hogy

hogyan, miként lehet a rozsdától megoltalmazni a ve-
tést, sőt hogy arra adjanak tanácsot, hogy miképen
lehetné kipusztítani annak még a magját is. És ne is
higyje senki, hogy ezen szép szándék megne fordult
volna azon jó urak fejében, mert hiszen épen azon
tudós is, aki az üszög és rozsdá általában a gazdasági
növények betegségei körül a legtöbb vizsgálatot tette
és legtöbbet foglalkozott, sőt foglalkozik még mostis
e tárgygyal, Dr. Kühn J. maga is gazda, még pe-
dig jeles gazda. — Hanem hiába sokszor a legjobb
szándékkal is csak kevésre lehet menni és így va-
gyunk a rozsdával is. Mint fentebb e gombafaj szapo-
rodási módjának elsorolásából látjuk, a természet igen
bőkezűleg gondoskodott annak szaporodása és elter-
jedéséről és épen ezért igen nehéz annak elejét ven-
ni és pedig annál nehezebb, mivel a gabna fajoknak
ártalmas rozsdafajok épen úgy előjönnek a vadon növő
növényeken is, melyekre még kevésbé vagyunk ké-
pesek befolyást gyakorolni, még mint gabna fajainkra is.
Legkevesebbet vagyunk képesek tenni a rozsdának ta-
vaszszal való feltünése ellen, mert ha megakarnók is
tenni, amit azonban józan gazdálkodás meg nem en-
ged — tudniillik — elégetését minden rozsdás szalmá-
nak, hogy ez által megsemmítsük mind azon magsej-
teket (Spórákat), melyeknek a feladata a rozsdának
a tavaszszal való szaporodása és elterjedéséről gon-
doskodni, mit érnénk ezzel is, midőn a mezőn ta-
lálható vadnövények tarlóján ama vést hozó mag-

sejtek szintén épen úgy áttelelnek, mint gabna fajainkon és ha azokból, azután bármilyen kismennyiségben jutnak is a csirasejtek a vetésekre, azon óriási szaporodási képesség mellett, melylyel a gombafaj bir, mégis minden előre gondoskodásunk mellett is tönkre teheti a rozsdá buzavetéseinket.

Nedves meleg időjárás; esővel és napfényvel váltakozó napok; tartós köd magas hőmérsék mellett: ami kiválólag kedvez a rozsdá elszaporodásának, s az egyedüli amit a rozsdá fenyegető mérvet öltő feltűnése esetében tenni lehet az, hogy azon foltokat a vetésben, hol a rozsdá által — a növények levelein és levél hüvelyein feltűnő sárga foltok után ítélve — leginkább megvannak lepve a növények, még mielőtt azokon a szél által szerte hordható rozsdá porhalmazok megjelenének, tehát még mielőtt a vészes elődi növény tenyész képességéig fejlődött volna: le kell kaszálni, és ezt nem csak a vetésekben kell megtenni, hanem mindenütt ott, a hol csak a vadon termő növényeket a rozsdá által meglepve lenni látjuk. Ily módon mégis a vész túlságos gyors elterjedésének elejét lehet venni, illetőleg útját állani. Különösen a buza vetés dült részeire kell figyelmet fordítani, mert rendszeren ily helyeken szokott az leghamarább fellépni és innét terjed tovább. Sokszor egy jó erős tartós eső is segíthet a bajon, a rozsdapornak a növényekről való lemosása által, mert ha egyszer a csirasejtek a földre kerültek ott ártalmatlannokká válnak, mivel csiráik csakis a levél réseken át képesek a növény belsejébe jutni. És ebből láthatjuk, hogy a rozsdá ellen a magcsávázása mitsem is használ, mivel a rozsdá magsejtek egész más természetűek semmint az üszög magsejtjei, mely utóbbiaknak csirszálai a még gyenge épen fejlődésbe lévő növény állományába hatolnak be, tehát hogy tenyésztetve juthassanak, az üszög magsejtjeinek épen ezért a mag közelébe kell jutniok, és így a magcsávázása által mégis semmisíthetők, míg a rozsdá magsejtjei (sporái) a szél által a már kifejlett növényekre hirtetnek szét és itt kicsirázva csiraszálai a levelek résein áthatolnak a növények állományába, amiből láthatni, hogy épen ezért, igen egyre megyen, valjon ez esetben az illető mag, melyből a növény származott volt e csávázva vagy nem.

Természetesen, ha a kora tavasszal a rozsdá által meglepett növényeknek foltonkint való lekaszálása által akarjuk annak nagyobb mérvbeni elterjedését megakadályozni, csak akkor fogunk célt érhet-

ni, ha mindazon gazdák, kiknek vetéseiben vagy vetéseik közelében a vadon tenyésző növényeken e vészes betegség nyomai észlelhetők hasonlót tesznek, mert különben a mint az a fentebb elmondottakból önként következik, igyekezetünk eredménytelen marad. Ime ebből is látni, mennyire szükség van és mennyire óhajtható a gazdák között, a természettudományi ismeretek elterjedése és mennyire együttes működésre vannak utalva kivált kis gazdáink — és mégis a társulási szellem egy osztályban sincs kevésbé kifejlődve mint épen mi köztünk gazdák között.

A rozsdának kisebb nagyobb mérvbeni ártalmas káros volta attól függ azután, mennyire kedvező az időjárás annak tenyészésére, s ha az időjárás olyan, hogy a rozsdá annyira erőt képes venni a megtámadt gabona fajokon, miszerint ezeknek leveleit még a kalász kihányása előtt végkép tönkre teszi, akkor épen ezen oknál fogva elfog pusztulni a termés menthetlenül, mivel a növények táplálkozása fennakad; ha ellenben a gabona fajok, még mielőtt a rozsdá a legfelsőbb leveleket is elpusztíthatná, már a kalászaikat kifejlesztették, akkor, — habár a termés nem is lesz valami jó, s a szem is többé kevésbé megszorul a kalászba, mégis csak megmarad valami.

A rozsdától tehát teljesen a gabnafajokat megoltalmazni hatalmunkban nincs, de igen is képesek vagyunk annak káros hatását mérsékelni az által, ha a túlságos nedveségben szenvedő földeket kiszáritjuk, s mély művelés és mész trágyázás által pedig gondoskodunk a talaj ásványi alkészeteinek elmállásáról, hogy így a trágyázás által a talajba bevitt légszennyes tápanyagokkal, minél helyesebb arányba hozassanak az ásványi tápanyagok, mivel a tapasztalás azt mutatja, hogy a nedvesebb talajban és friss trágyába vetett növényekben a rozsdá nagyobb pusztítást tesz; — tovább a sorvetés által szabad utat nyitunk a vetésekbe a légjárásnak, és végre, ha oly években, midőn a rozsdá nagy mérvben pusztított jó magot tartókat hagyva — azt lepörzsöljük, s lepörzsöljük ez alkalommal a begyepesedett mesgyéket is — sőt ily mesgyéket a lehetőségig nem is kell tünni a szántó földek között.

A fentebbiekben röviden összefoglalva, hűen elvan mondva mind az, a mit e tárgyról mai napig tudunk,

illetőleg a természettudományok mai állása tudnunk enged, s a mit nekünk gazdáknak is tudni okvetlenül szükséges.

Kodolányi Antal.

Ellenészrevételek

a Jelinek-féle gyümölcsfa-tenyésztési reformra. *)

Becses lapjának 20-dik számában Kodolányi ur által „a Jelinek-féle gyümölcsfa-tenyésztésről” irt cikket olvastam, mely a legnagyobb érdekeltséget ébreszté fel bennem. Meglehetősen tájékozva vagyok ugyan a kertészeti szakmába vágó dolgokról, s ime becses lapjából tudomásomra esik „a gyümölcsfa-tenyésztés reformja.” Mhón kaptam tehát az alkalman, hogy valami újat és jobbat tanulhassak s rögtön meghozattam J. W. Jelineknek (sajátkiadás) „Reform in der Obstbaumzucht, und das Geheimniss der neuen Obstbaumveredlung” czimű munkáját.

Hogy azonban az olvasó közönség ezen arrogans firka által a szédelgés örvényébe ne jusson, mint az velem is megtörtént, kötelességemnek tartom annak néhány pontjait idézni.

Például az 5-ik lapon: „Sokat beszélnek a gyümölcsfa-tenyésztésről és nem kevesebbet irnak. — Mindez azonban örökölt tévedéseken alapszik, s a valódi gyümölcsfa-tenyésztéssel ezen tárgyalásokban tényleg nem egyeztethető össze.” (**)

„Minden eddig ismert nemesítési módok szerint az illető tenyésztő soha sem volt képes a fák szándékolt mennyiségének nemesítésére.”

Ezek csupán egyes nyilatkozatok, melyek a bevezetésben fordulnak elő.

Ezután következik a „Fa, mint növény” czimű fejezet, a növény élettannak rengeteg zürzavara összebonyolítva a talajismével, mintegy 30 lapon, s most kezdődik az „Uj nemesítési mód.” Ugyan mi az? Nem egyéb, mint a már igen-igen régen ismert egyszerű nyereg lapozás. (Einfaches Sattelschäften.) Ez tehát az uj reform! Hogy azonban ez is másként kezeltesék, (az ujtás színezetét valamilyen csak meg kell adni) a vadoncokat nem szabadban, hanem üvegházban vagy szobában kell nemesíteni. De valjon

*) Közöljük e cikket méltányossági szempontból az író, s kötelességből a szakismeretek tisztázása iránt, mely utóbbi körülménynek természete igényli azt, hogy a maguk medrében tartott tárgyilagosságot szintén köztudomásra kerüljenek. — Megvallom azonban, hogy t. író észrevételeit más irányban tartottam lenni óhajtottam volna. A bírálatban könnyen észrevehetőleg, kevés a tárgyilagosság s a helytelonnek állított eljárások czáfolatai nem indokolvák. — Az egyéni vélemény abszolút felülhelyezése megnyugtathatja ugyan az író, de nem az olvasót. A személyes kérdésben való igazolást különben az illetőknek tartjuk fenn.

S z e r k.

***) Ezen utolsó pontnak nincs értelme. S z e r k.

akad-e oly hiszékeny ember, ki ezt Jelinek ur felfedezésének tartaná? De a valóban uj még sem marad el. Ugyanis tányér alakú agyag lepény készítetté, ennek közepére kevés elkészített föld tétetik, melybe a karógyökéren visszszametszett vadonc helyezendő és most az agyagkéreg minden oldalról felhajtogattatik, s így gömb alakot képezve a földet teljesen körül fogja. Ekként elkészítve a vadoncok +12° R. üvegházban egymás mellé elhelyeztetnek, s midőn kihajtanak, az egyszerű nyereg lapozás által nemesítetnek.

A szobában való nemesítést, ezen már régóta ismert műtétet, midőn a febr. és mart. hideg napokban a szabadban úgy sem sokat foglalkozhatunk, már régóta és igen gyakran alkalmazzák, és pedig e célra egy éves jól meggyökeredett vadoncokat használnak, melyeket azonban leghelyesebben párosítás, vagy ha a vadoncok igen erősek, — kettős nyereg lapozás által nemesíthetünk. Ezen nemesített fácskák fajokint összekötteté, gyökereiknél fogva folyékony agyag pépbe mártatnak, s hidegebb pinchébe eltéttetnek. Mihelyt az agyag a gyökereiken megszárad, ismét agyag pépbe mártatnak, s ez ismételtetik mindaddig míg a levegő kissé felmelegedett (május eleje vagy közepeig) azután pedig a szabadba kiültetnek.

Jelinek ur tehát egy agyag burkolat által véli a fatenyést reformálni, és ismételve állítja iratában, hogy a gyümölcsfa-tenyésztés körülött vívmányok mind annyian tévesek és hibásak voltak, s hogy „ez az ok-szerű eljárás, s a valódi fatenyésztésre egyedül csak ezen eljárás tarthat jogosult igényt.”

Hogy Jelinek ur jó fákat tud nevelni, nem akarom kétségbe vonni, mert az utolsó fejezetben a faiskolában a fiatal fák metszése csaknem helyesen van általa előadva. Hogy azonban azon fák, melyeket J. ur, az üvegházban az 1-ső évben nevel, kétségkívül felette gyengék, azt J. ur maga, valószínűleg tudtán kivül, iratában el beszéli, állítván, hogy ő az 1-ső tavasszal a nemes hajtást csak egy rügyre metszi, míg a következő években a hajtás 1/3-dát meghagyja. Hogy pedig eként nemesített fái a fagygyal jobban daczolnak és különösen, mivel ő ültetéskor — a mi pedig épen nem tanácsos, a nemesítési helyet is a földbe mélyeszi: ez a legnagyobb döröség. Az ő fái tartósak lehetnek, mert azokat helyesen visszametszi, és épen azért erősebben növekednek, mint azon fák, melyek rosszul nevelkednek, de jól nevelt fáknál valóban az ő fái sem tartósabbak.

A vadoncoknak szobában való nemesítésére nézve még csak azt jegyzem meg, hogy ezen eljárást Franciaország Belgium, és Németország minden nagyobbszerű és jeles faiskoláiban már régen elhagyták, mivel ez nem vezet oly biztosan célhoz, mint az állandó helyen való nemesítés; de ennek daczára mégis használható a végből, hogy a nemesítést könnyebben és kényelmesebben végezhessük, különösen pedig, hogy a gazda február és márczius havi szabad idejét kellemesen és hasznosan eltölthesse.

Végül a 68-ik lapon J. ur jellemző szerényen mondja: „ha az általa megállapított módot áta-

lában elfogadják, s tapasztalataimnak hitelt adnak, akkor a gyümölcsfa-tenyésztés megváltozik és jobbra fordul. Én mint megöregedett ember, ifju korom fáradoimaira bármennyire és teljes megelégedéssel tekintek vissza, épen oly biztonsággal jósolhatom a gyümölcsfa-tenyésztés széles mezején a nagyszerű eredményeket, s boldog vagyok, hogy erre alkalmat és módot nyujthattam, s azt bizonyára a természet buvárok és vegyészek csakhamar megragadják, a mennyiben ez a növény világot teljesen hatalmuk alá helyezi, s alkalmasnak látszik arra, hogy a növényi életnek eddig még lehetetlen kutatása, a buvárok láng eszéhez hozzáférhetővé váljék.

Ez csak eléggé arrogans! tehát a vadoncz gyökerei körül göngyölt agyagtömbnek, meg $+ 12^{\circ}$ R. hőmérsék-nél nemesített vadoncznak fogjuk köszönni, hogy minden, a növényvilágban szerzett ismereteink halomra döntetnek, s valami egészen új, világosítja meg elménket.

Sok helyen, a többi közt a vadoncznak nemesítésénél a fa metszésénél, a fák elültetésénél J. ur teljesen feljogosít azt hinnem, hogy annyira lágy velejű, miszerint összes bölcsességét még a mult században megjelent régi könyvekből meritette, s újabb könyvek nem is tévedtek kezébe. Számos új tényeket állít fel, melyek előtte, jó könyvekben már számtalanszor megbeszéltek. Ha még hozzá ezen 68 lapra terjedő röpirat valóban 3 frt 40 kr., mint az a hátlapra írónnal van feljegyezve, ugy egész vállalatát aljas zsebmetzésnek nevezhetem.

Végül még K. urat illetőleg megjegyzem, hogy igen fáj-lalom, hogy épen azt, miben annyira kedvét leli és mit oly melegen ajánl, ily módon kellett megvilágosítani! De más részről természetesnek is találom, hogy mint nem szakértőt a jól nevelt fák és J. ur lépre vitte s az egészen közönségeset valami rendkívülinek volt hajlandó tekinteni.

Az összezagyvált röpirat figyelmen kívül maradt volna, de a K. ur cikkét olvasó közönséget a könyv megvételétől, s a gyümölcsfa-tenyésztésnek az előadott modorban való reformálásától a legjobb akarattal és őszintén óvni volt szándékom.

Ezen röpiratról tüzetesebb bírálatot fogok közölni az „Illustriertes Monatsheft für Obst u. Weinbau“ című lapban s az érdeklődők figyelmét ezzennel erre felhívni bátorokodom.

Keszthely, 1873 Junius hó.

Belke Tivadar,

a gazd. fels. tanintézetnél főkertész és tanár.

Hajtó szemzés.

A szemzést, melylyel a nemesfajú gyümölcs- vagy diszfákat épen ugy el lehet szaporítani, mint az oltásmódok bármelyikével, két időtájban szokás nyár folytán véghezvinni. —

Május végén vagy junius hó folytán, — tehát a fák első nedváradásának bevégezése felé, — esik az első szem-

zési idő. Juliustól september végéig tart a második szemzési időszak.

Azon szemzést, melyet a fák első vagy tavaszi nedváradásának hanyatlása felé az ugyanazon évben hajtott, kellőleg megért nemes sarjakról levett szemmel ezoktak végezni, hajtó szemzésnek vagy hajtó szemre való szemzésnek nevezik; mert a nemesítendő alanynak héjja alá betett nemes szemről még ugyanazon év folytán, melyen a szemzés eszközöltetett, friss sarjat, hajtást akarunk előidézni; szóval azt akarjuk, hogy szemzésünk kihajtsjon.

Azon szemzést, melyet julius közepétől september közepéig, — sőt néha végéig is — teszünk alvó szemzésnek vagy alvó szemre való szemzésnek nevezük; mert az alany kérge alá betett szemnek a szemzés évében nem volna szabad kihajtania, hanem képletesen szólva aludnia kellene; mi azonban, mellesleg legyen mondva, mégis igen gyakran ellenkezőleg is történik, mert az erőteljes alanyra tett szemzés kedvező idő mellett igen gyakran kihajt és nem marad a lva tavaszig.

Azon szemzést, melyet kora tavasszal, mihelyt a fák kérge föladja magát vagyis fölválitható, télen szedett nemes vesszőről kevés fával lemetszett szemekkel biztos sikerrel hajthatunk végre, szintén hajtó szemzésnek nevezhetjük; miután ezen szemzéseinktől is azt várjuk, hogy, — mint egyébbféle oltásaink, — azonnal kihajtsanak.

Arról, hogy a szemzés műveletét, mikép kelljen végrehajtani s a végrehajtás alkalmával mi mindentélre kelljen ügyelni, részint a „Kertész gazdá“ ban, részint a lapokban is*) több ízben és bőven értekeztem. Ez uttal csak a hajtó szemzésről szándékozom a t. olvasónak hosszas tapasztalatom után egyetmást elmondani.

A hajtó szemzést, melyet nyári vesszőről vett szemekkel május közepétől junius végéig szokás véghez vinni, csak a türelmetlenség találhatta ki, vette alkalmazásba először s ragaszkodik hozzá napjainkig. Mindaddig, míg fatenyésztésünk, gyümölcsészetünk bölcsőjéből ki nem lép; mindig fön fogja tartani a hajtó szemzést azok türelmetlensége, kik a gyümölcsfa-tenyésztés gyönyörteljes foglalkozását meg szerették s gyakorolni kezdik. Magamról tudom, hogy a várakozás azon időig, míg alvó szemzéseim kihajtanak, tehát nyár végétől a következő tavasz kinyitáig, — nekem egy végtelenségnek tetszett. Szerettem volna, hogy a vadoncz héja alá tett nemes szem azonnal kihajtsjon, hogy láthassam levézetét s gyönyörködhessem növekedésében. Türelmetlenségem aztán rávit arra, hogy nagyban alkalmazzam a hajtó szemzést. A rózsákon kezdettem s folytattam a gyümölcsfák minden nemén. Rózsa szemzéseim még azon év nyarán gyönyörűen kivirágoztak, minek látása még inkább növelte bennem a hajtó szemzés iránti előszeretetet. Kihajtottak minden gyümölcsnemből tett hajtó

*) „Kertész gazda“ 1867. évfolyam, 633. lap. 1869. évfolyam I. félév, 379—395 lap. II. félév 42. lap; és ugyanott 1871. év folyam 775. lap. „Erdélyi gazda“ 1870. évfolyam 149-dik lapján.

szemzésem is: de összehasonlítván a hajtó és alvó szemzéssel előállított csemetéim tenyésztését a rá következő évben, azt tapasztaltam, hogy a pusztá, alvó szemről felhajtott sarj kétszeresen, sőt többszörösen is túlhaladta a tenyésztet bujaságában, erőteljességében azon csemetéim sarjait, melyek már tavaly vesszőket neveltek. Alvó szemzéssel előállított nemes csemetéim két-három évvel előbb érték el azon kort és magasságot, melyben a faiskolából már kiszabadulhattak, mint ugyanazon évi hajtószemzéssel készült nemes csemetéim, melyek alig birtak oly erőre kapni, hogy a faiskolából kikerülhessenek, szóval nyavalygó, satnya fák maradtak az előbbieket mellett. Nem volt ritkaság, hogy hajtószemzésem közül, a rá következő tavaszon, többen sárgaságba estek s egy-két évi hasztalan orvosoltatás után végképen kivesztek: míg alvószemzéseinél ily eset egyetlenegynél sem állott be soha és ha beállott is oly szigorú tél után, milyen volt az 187 $\frac{1}{2}$ -diki, az nem a beoltott fa elgyengítéséből, mint inkább a ráoltott faj gyenge vagy kényes természetéből származhatott.

Későbbi tanulmány és tapasztalat megtanított aztán, hogy ez nem is történhetett máskép. Lassankint megtanultam, hogy nem jó a természetet erőltetni; megtanultam türelemmel várakozni.

Hajtó szemzésnél a beoltandó csemetét épen tengélete közepén szokták megfosztani élete fentartásához lényegesen szükséges szerveitől, ágaitól és leveleitől azért, hogy csupán a gyökerekre szorított életműködés a megcsonkított törzs kérge alá tett nemes szemet találván csak kiszabadulhatására, azt annál biztosabban kényszerítse kihajtani. Ki is hajt aztán a nemes szem: de ugyanazon időben, sőt még előbb is, kihajt a csonka törzsön levő valamennyi elrejtett, alvó szem is. A vadsarjak pedig, mint az anyafácska édes gyermekei csaknem szemmel látható sebességgel nőnek: míg az idegen nemes szem alig bírja első leveleit kifejleszteni. Mi természetesebb aztán, minthogy a szemes kertész, a ki ezt észreveszi, irgalom nélkül neki esik a bujálkodó vadsarjaknak, levagdálja, letrördeli azokat, nehogy a nemes szemtől minden táplálékot elvonjanak s azt vépkép elnyomják.

Ez a második gyötrése a hajtó szemzéssel beoltott fácskának.

A létért való küzdelem, mely a növényeknél épen úgy meg van, mint minden élő lénynél a világon, okozza aztán, hogy az élete fentartásához, mint mondtam, lényegesen szükséges szerveitől másodszer is megfosztott csemete újból minden erejét megfeszíti, hogy sarjakat, leveleket hozzon. Ekkor még több vadsarj töri elő magát a csonka törzsön: de már ekkor, hála a kertész segítségének! a nemes szem hajtása is erőre kezd kapni, mit látva az örvendező kertész még nagyobb ügyellel lesz rá, nehogy a vadsarjak a nemes hajtás kiindulási pontja alatt és fölött elszaporodhassanak s erőre kaphassanak.

Az élete fentartásáért való küzdelemben, mely csaknem egész nyár végéig tartott, ki levén fárasztva az anyatörzs; hajtó képességét lassankint elveszté s így a rajta nőtt nemes sarj gyenge és erőtlen marad; képződött leve-

lei pedig ez utóbbinak vajmi kevés tápot bírnak a már csak rövid ideig tartó tenyészteti idény alatt a légből gyűjteni s a gyökerekbe leszívároztatni. Így megy hajtó nemzésünk a télnek, mely a különben is elgyengült csemetét a nemes sarjjal együtt még jobban megcsigázza s gyakran meg is öli.

Ne csodálkozzunk aztán, hogy hajtó szemzéseink a helyett, hogy buja növésségekkel gyönyörködtetnének, satnyaságukkal bosszantanak később elannyira, hogy sajnálkozó pillanatra sem tartjuk méltónak, ha egyszer csak élni is megszűntek.

Igy járunk hajtó szemzésünkkel, ha nem fiatal, faiskolai csemeték törzsén, hanem idősebb fánk koronaágán hajtottuk is azt végre. Ilyen esetben igaz, hogy a fánk életét nem veszélyeztettük: de azon ág, a melyre hajtó szemmel oltottunk, bizonyosan szintén elgyengül s mód nélkül hátramarad növéssében a többiek mellett úgy, hogy öt-több évi dajkálás s kertészi mesterfogásokkal is alig leszünk képesek a többiekkel egyenlő erőre fölszegetni.

Száraz időjárással gyakran sikerül őszi és kajszi barackot, sőt cseresznyét is oltani hajtó szemre. Eme gyümölcsfák életereje sokkal nagyobb fiatal korukban, mint az alma és körtefáké; egykönnyen ki nem fáraszthatók, de hogy a csontárféle gyümölcsfáknál is százszor előnyösebben alkalmazható a késő nyári vagyis alvó szemzés; bajos volna kétségbe vonnia bárkinek is.

A gyümölcsészetben előhaladt nemzeteknél nincs is gyakorlatban a hajtó szemzés. A francziák nem oltanak tavasz végén vagy nyár elején semmiféle gyümölcsfát hajtó szemre: hanem csak tavasz kezdetén a fák kilevelezése után mindjárt, télen szedett ojtóvesszőről vett szemekkel. Baltet, jeles franczia gyümölcsész „l' Art de greffer“ című művében szóval sem említi a nálunk még mindig szokásos juniusi hajtó szemzést. Németország újabbkori gyümölcsész írói, ha felhozzák is műveikben a hajtó szemzést; de nem ajánlják, sőt helytelen dolognak mondják azt.*) Lucas, Németországnak a fatenyésztés terén egyik első tekintélye „Közsegi faiskola“ című művében, mely magyarul is megjelent, egészen hallgat a juniusi hajtó szemzésről s csak a fák második nedvárádása alkalmával teendő, tehát alvó szemzést említi fel.

Nem emlékszem már rá, hogy a magyar nyelven előbb megjelent fatenyésztésről szóló könyvekben föl van-e említve a juniusi hajtó szemzés, s kárhoztatják-e azt? vagy ajánlják azokban; mert eme könyveimet rég elajándékoztam kezdő gyümölcsész ismerőseimnek: de a nálam meglevő „Kertészeti füzetek“-ben Dr. Entz körülményesen leírja s tőle telhetőleg igyekszik azt megkedveltetni olvasóival.

Kinek sok vadoncza van s fél, hogy nem jut ideje valamennyit alvó szemzéssel beszemezni; ám kezdje meg a szemzést junius elején; de csemetéit ovakodjék szemzésekor megnyesni, megcsonkítani a végett, hogy szemzése

Lásd: Lucas-Medicus, „Die Lehr vom Obstbau,“ 59. lap, 209. §.

hibajtsanak! Elégdjék meg vele, ha a nemes szemek öszszeforrtak a beoltott csemetével, s ne törődjék vele: kihajtanak-e azok az oltás évében vagy sem. Az ily korai szemzések többnyire mégis ki-fognak hajtani, s habár rövidke hajtásokat fognak is hajtani, de ezek az oltás évében jól megérnek s a rákövetkező évben rendkívül buján fognak megindulni. Ekkor ugyanis kora tavasszal midőn a fáknak még nem indult meg a nedvkeringés, mint a fanyesés természetes idejében, a szemzés helyefölött mintegy 3 hüvelyknyire az anyatörzs felső része eltávolittatik

s mire megindul a nedvvaradás, a tavaly már jól oda forrt sőt ki is hajtott nemes szem csaknem azon egész tápkészletet elsajátíthatja, melyet az elmúlt egész évben vigan tenyésző, csonkítatlan csemete öszszegyűjtött s lerakott a gyökerekben.

El a türelmetlenséggel kedves fatenyészto társaim! Ne engedjünk többé egyetlen gyümölcsfa-csemetét sem áldozatul esni a hajtó szemzésnek!

Mező-Kovács háza (Csanádmegye), jun. 8. 1873.

Bereczki Máté.

T Á R S A L G Ó.

Világkiállítási levelek.

IV.

(G. V.) A bécsi gazdasági egyetemnek egy külföldről importált vezér-tekintélye szives volt a „Neue freie Presse“ kiállítási lapjában a magyar jubkiállítást illetőleg kinyilatkoztatni, miszerint „nem képes a magyar juhászatban határozott irányt felidézni!“ Szerencsénkre, a nemzetközi jury-talán kevésbé híres, de gyakorlatibb tagjai ezen negatív képességet nem osztották és a kitüntetések odaitélésében méltó elismerésüknek kellő kitejezést adtak. Egy általában örömmel constatálhatjuk, hogy képviselőtünk a magyar háza tenyészetének majdnem teljes és mindenésetre eléggé tanuságos képét nyújtotta. Ezen ítéletünk korántsem saját nagyon is szerény ismereteinken, hanem a külföld elsőrangú szaktekintélyeinek véleményén alapszik és azért ép oly elfogulatlan, mint hiteles.

A kiállított juhok száma mintegy negyedfélszáz darab lehetett, közöttük első helyen gr. Hunyadi Imre, gr. Károlyi Alajos, Henckel Laura grófné és br. Sina Simon állatai szerepeltek. Czilchert Béla gutori törzsjuhászata négy gyönyörű példány által volt képviselve, melyek finomság, kiegyenlítetttség és benöttség által egyaránt kitűntek, zártság tekintetében pedig az összes magyar juhokat felülmúlták. A fésű-gyapjas juhok Fejér Lajos, Geist Gáspár özvegye és Skublics Gábor által voltak bemutatva, parlagi juhot csakis br. Jósika Lajos és br. Bánfi Dániel küldött, érdekes Lincoln és parlagi keresztezéseket Paget János, Tisza László, gr. Mikó Imre és Zeyk József. Hizott juhok szép példányokban voltak képviselve, de kizárólag a merinó fajtából mely bizásra kevésbé alkalmas és épen azért ugy fejlődés, mint takarmány értékesítés tekintetében a husfajtákkal nem versenyezhet. A gyapjufinomságot illetőleg Németország első helyen állott, Szilázia, Mecklenburg és Szaxonia híres nyájai szebbnél szebb példányokat mutattak be. Az Electoral és Negretti, valamint ezeknek kombinációi mellett a Rambouillet is tisztán és keresztezve szerepelt, a nem merinók között a southdown, oxfordshiredown és sropshiredown voltak kiváló mértékben képviselve.

Az osztrák birodalom tartományai leginkább a Neg-

retti-jelleget tüntették elé, azonban az Electoral sem hiányzott. Nagyon érdekes keresztezéseket mutattak be a keltshani, czukorgyár és gr. Fries Ágoston. Az első a merinó fajtát részben Cotswold, részben Southdown juhokkal keresztezi s e mellett kedvező takarmányértékesítést, hizékonyságot és sok fésűs gyapjut nyer; Fries eddig tenyésztett Negretti nyájával felhagy és kizárólag Merinó-Cotswold és Merinó-Southdown juhokat fog tenyészteni, a kiállított példányok testalak és gyapjuminőségben egyaránt kitűnők voltak. Br. Romaszkan Jakab gallicziai parlagi juhot állított ki, szép és testes állatokat darabonként 10—12 font (mosatlan) gyapjuval, a tejelés nagyon bő, hizékonyság kielégítő.

Angolország mintegy száz darab husjuhot küldött, főleg a Cotswold, Southdown, Hampshire, Oxfordshiredown és Lincoln fajtából. Az angol tenyésztők közül legkiválóbban Fulcher Tamás, Svanvick Russel, Lord Walsingham, Lord Chesham és Dudding voltak képviselve, az állatok óriási nagyság és nagy gyapju mennyiség által tűntek ki egy ily hustömegnek gyapjusulya 19 fontig felment. A bemutatott állatok mind eladók voltak és miután az eleinte magas árak némileg alászálltak, kész vevőkre is találtak. A vevők között megemlítjük Tisza Lászlót ki két Linkoln-kost, Paget Jánost ki egy Linkoln-kost, végre gr. Bethlen Sándort ki egy Cotswold-kost vásárolt, ezen utóbbi keresztezése a hazai parlagi juhokkal oly combináció, mely kiváló figyelmet érdemel gazdáink részéről.

Franciaország kevés, de jelentékeny minőségű darabokkal vett részt a nemzetközi állattárlaton és két eredeti specialitását mutatta be — a Rambouillet és a Mauchamp juhot, az elsőnek legszebb példányai a francia gazdasági ministerium által küldettek; az utóbbi gyapjának saját szerű selyemfénye által tűnt ki, de dacára ezen és más — állítólagos — előnyeinek, a külföldön még sem nyer általánosabb elterjedést.

Olaszország néhány bergamoi vándorjuhot küldött; mely nagy és idétlen állatok csunya lelőgő füleikkel semmi kedvező benyomást nem gyakorolnak a szép formákhoz szokott szemlélőre, de ezen külsőségtől eltekintve, mint nagyon hasznos állatok szerepelnek igénytelenség, tej- és gyapjubőség, valamint termékenységük által is. Magyar

szakirodalmunk egyik disze e bergamoi juhoknak importálását egyenesen ajánlotta is, de tudunkkal legalább a felszólalásnak mindeddig sikere nem volt, pedig ily kísérlet kevés költséggel nagyon érdekes és tanuságos eredményeket szolgáltatna.

A magyar sertéskiállításra 125 darab volt bejelentve, de alig jelent meg 40; állítólag azért, mert az időszak nagyon kedvezőtlenül volt választva! A bemutatott darabok közül azon mangaliczák tűntek ki, melyeket gr. Teleky Károly és Schwarz Ábrahám küldöttek; a kitünő szalontai husfajta, melyet Tisza László szép példányai képviseltek előttünk ismeretlen és megfoghatatlan okoknál fogva a jury számba sem vett, pedig a szalontai fajtának tisztán megőrzése nemzetgazdasági tekintetben is nagy érdem, miután a világpiac husállatokat igényel első sorban. Kitünő hizókat hoztak, Deutsch Bernád Aradról, — többek között egy 750 fontos állatot, Bángi Sándor Nagy-Szebenből és Pfeiffer Sopronból, az élősúly fontja — darabonként 50 font levonással 25—27 krajczáron kelt el.

Ausztria és Németország kizárólag angol sertéseket és azoknak keresztezéseit állította ki, de e tekintetben mindkettőt Anglia jóval túlszárnyalta az eredeti állatok bemutatása által. Kivált a Berkshirei fajta gyönyörű példányokkal volt képviselve, de a mesés árak sok vevőt visszariasztottak. Az angol kiállítók nagy része személyesen megjelent és a kitünő állatok előnyeinek elősorolásában azoknak edzettségére is súlyt fektetett. Ez utóbbi tulajdonságot bátrak vagyunk csekély tapasztalatunknál fogva teljesen kétségbe vonni, mert tudunkkal a tiszta angol sertés sokkal kényesebb tartást igényel, mint milyent uralkodó viszonyaink átlagában a számító gazda nekik adhat.

Felhívás.

Tisztelettel van szerencsém felkérni mindazon gazda és szaktársakat kik az erdélyi gazdáknak ez idén Déván tartandó III vándorgyűlése alkalmával tárgyalás végett közérdekű indítványt vagy kérdést tenni szándékoznak, hogy ebeli szándékukat s indítványuk, illetőleg felteendő kérdések tárgyát az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatalával f. év szeptember 1-ig, de lehetőleg még ezen idő előtt tudatni sziveskedjenek.

Vörös Sándor.
h. titkár.

Választmányi ülés Junius 2-án 1873.

82.) A Május 6-iki rendes választmányi ülés jegyzőkönyve felolvasatván hitelesített.

83.) Olvasatott a ministerium 6709 sz. a. leirata, melyben a békésmegyei gazdasági egyesület által július 5-én B.-Csabán rendezendő arató- és kaszálógépverseny programját közli a lapban közlésre kiadott.

84.) Olv. a ministerium 3575. sz. a. leirata, melyben a felállítandó szarvasmarhatenyésztelep helyéül a torda-aranyosi gazdasági egyesület által ajánlott tordai kincstári birtokot hozza javaslatba. Einem fogadhatás eset én pedig a telep felállításának költségvetését kívánja

választmány a jelen leiratra a szarvasmarhatenyésztelep ügyének kidolgozására kiküldött bizottság jelentése által kíván válaszolni, melyszerint a tordai kincstári birtok elsőrendben elégtelen terjedelme, másodrendben pedig a birtok fölötti jogviszonyoknak sok időt igénylő rendezése miatt a telep céljainak meg nem felelhet.

Ezen ügy kapcsolatában a kiküldött bizottság bemutatja a felállítandó telep tervezetét, költségvetését a megkívánt épületek tervrajzait s a gazdaság berendezését illető előrajzot, a véleményes jelentését illetőleg indoklással kíséri.

Választmány a bizottság dolgozatát magáévé tévé annak a Nmtgu ministeriumhoz való fölterjesztését elhatározza.

Ugyancsak választmány az épületi tervrajzok s költségvetés készítését végző kolozsvári m. kir. mérnöki hivatalnak s a tervet készítő kir. mérnök Heigel József urnak szives és gyors közreműködéséért köszönetét jegyzőkönyvileg kifejezteni határozza.

85.) Olv. a ministerium 5913 sz. a. leirata, melyben a váltólázás vidékeken a betegség mérséklése céljából napraforgó — Helianthus annuus. — ültetések eszközöltetését az egyesület által javaslatba hozatni óhajtja.

választmány a jelzett növénynek a betegség mérséklésére vonatkozó állítólagos jó hatását a lap útján lehető széles körben tudomásra juttatni határozza.

86.) Olv. Báthi Gábor levele, a melyben a különböző szőlőművelési módoknak a fagy elviselésére vonatkozó magatartását körvonalozza s a műveltetés okszerűségének mértéke után való díjazását hozza javaslatba

választmány az ügymarbot véleményezés végett a szőlészeti szakosztályhoz átteszi.

87.) Olv. az erdélyi m. kir. telekkönyvi igazgatóság 2420 sz. a. átirata, melyben a telekkönyvezet községek jegyzéke közöltetik.

tudomásul vétetett.

88.) Olv. az unit. collegium olvasóegyletének köszönő átirata az „Erdélyi gazda“ megküldéséért

tudomásul vétetett.

29.) Olv. a ministerium 7923. sz. a. leirata, melyben a Hutter-féle méhkasokban részesítendő néptanítók névsora közöltetik

mihez tartás végett tudomásul szolgált.

90.) Olv. a ministerium 8095. sz. a. leirata, melyben a termények állásáról April 20-tól Május 15-ig terjedő összeállítás közöltetik a lapban való közlés végett

köszönettel fogadtatott s a lapban közlésre határozatott.

91.) H. titkár bemutatja a szőlészeti statistika javított rovatos kimutatási iverit

választmány utasítja a titkárt az iverik egy példányának a ministeriumhoz s megfelelő iveriknek pedig a vándortanárhoz történő küldésére.

92.) H. titkár falolvassa a kertészeti szakosztálynak május hó 26-án tartott ülése jegyzőkönyvét

választmány tudomásul veszi.

93.) Nagy Ferencz vál. tag olvassa előmunkálatát az egylet köztelken felállítandó „szőlő- s kertézmunkásokat képző intézet“ felett

választmány a részletek végleges kidolgozására a kert szakosztályt felkéri.

94. Egyleti pénztárnok indítványozza, hogy az ezen évre dijakkal hátralékban lévő tagok tagsági díjaik befizetésére felszólíttassanak

választmány a felhívást a lap útján eszközöndi.

95.) Ugyancsak egyleti pénztárnok jelenti, hogy egyleti ügyvéd által behajtott 1000 frt költsön tőkét urbéri papirokba fektette

választmány az e. pénztárnok eljárását helyeslő tudomásul veszi.

96.) E jegyzőkönyv hitelesítésére

Tóth Zsigmond és Szentgyörgyi József tagtárs urak kérétek fel.

Vörös Sándor

h. titkár.

R. k. választmányi ülés Junius 20-án 1873.

97. Olvattatott az orsz. statistikai hivatal 2530 sz. a. leirata, melyben tudatván azt, hogy a mult évi haágai statistikai kongressuson az európai statistika összeállítás munkájához Magyarországban a szőlészeti statistika szerkesztése jelöltetett ki, az egylethez a szőlészeti statistika egybeállítására vonatkozó kérdőíveket küld oly czélből, hogy azok ismert szőlészek által betöltve visszaszámazzassanak

választmány az ügydarabot a szőlészeti szakosztályhoz utasítja, ugyanezt a kívánt eljárás foganatosítására felszólítván.

98. Olv. Kiss János oltszemi ev. ref. lelkész levele, melyben felkéri az egylet tudósítását arra, hogy őt az általa irt s a nmltsgu minisiteriumhoz az egylet közvetítésével felterjesztett „Méhészeti kézikönyve“ ügyének állásáról értesíteni sziveskedjék

a kézikönyv a nmltgu ministeriumtól oly utasítással küldetvén vissza, hogy az egylet által a kézirat stylaris és tájszólási hibái egy szakértő által kijavíttassanak s a kézirat jelenleg javítás alatt is áll, — választmány határozza, hogy szerző művének jelen ügy állásáról értesíttessék s a javítónoki díj ügyében is tudósíttassék.

99.) Olv. az erdélyi gazdák III. vándorgyűlési bizottságának átirata, melyben a gyűlés és tárlat tervrajza egyletünhez benyújtatik s a gyűlés és tárlat czéljaira az egylet által teendő intézkedések megtétele kérétek

választmány a programm fölötti véleményadásra Kodolányi A. Galgóczy K. Ladányi S. s h. titkárból álló szűkebb körű bizottságot küld ki, s e bizottságot utasítja, hogy vélemény javaslatát a július havi r. v. ülésnek beterjessze.

100.) Olv. a köztelki „Szőlő- és kertézmunkásokat képző intézetnek“ a június 12-iki kertészeti szakosztály üléséből ki-

küldött Kodolányi A. Ritter G. s Vörös S. által készített tervrajza s költségvetése s e tervezet indokolása

választmány a tervrajzot lényegtelen módosítások mellett teljességben elfogadván, annak a nmltsgu ministeriumhoz való felterjesztését elhatározta.

101.) Olv. a nmltsg. ministeriumnak 9221 sz. a. leirata, melyben az egylet felszólítatik, hogy a gabonarozsda ügyében leküldött kérdőíveket betöltés s a ministeriumhoz való vizsmeesztés czéljából ismert gazdáknak ossza ki

választmány a kérdőíveknek kiosztására a titkárt utasítja.

102. H. titkár jelenti, hogy az egyleti köztelek szomszéd-ságában a városi hatóság által felállítatni engedélyezett trágyagyár az egyleti köztelekre oly búzt terjeszt, hogy e miatt a köztelken való tartozkodás majdnem lehetlenné van téve s e mellett az egyleti személyzet egészsége is kockáztatattatik

választmány Kolozsvár város hatóságát a trágyagyár bezűntetése, illetőleg pedig az összehordott trágya anyag desinfectiója iránt hivatalos átirat útján megkeresni határozta.

103. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére

Ladányi Sándor és Galgóczy Károly tagtárs urak kérétek fel.

Vörös Sándor

h. titkár.

LEVELEZÉS.

Maros-Ludas, 1873. Junius 19-én.

Vándortanárr Fekete Pál helységünkben megjelenve az érdekelteket összehívta és a szőlőmivelés körül teendő munkákról megtartá előadásait. Jó modoru és könnyen felfogható előadása, jó benyomást tett különösen a köznépre, (értem ez alatt a vinczelérséget) mely a szőlőmivelés körüli munkát, a szerint teszi többnyire most is — a mint azt őseitől örökölte; — szükséges tehát, hogy e téren a már nélkülözhetlenné vált reformmokkal megismeréssenek — ehez pedig Fekete Pál ur, igen jól ért, mert előadása, a mint mondám könnyű — nagyon érthető és sok gyakorlati mutavánnyal ellátott.

Vidékünkön sokkal több szőlő lehetne — mert a Mezőség-nél alig hiszem, hogy honunknak más vidéke jobban teremné a bort. Ki erről bizonyítékot kíván magának szerezni, jöjjen el nézze meg a Keresztes Áron barátom által ez előtt négy évvel, rajnai riezlinggel béültetett 2 1/2 hold szőlőjét, és csak elbámul, hogy a kora tavaszi fagy daczára — mily dús termés mutatkozik azon — igaz, hogy a hely fekvése jó, de a szőlő is olyan kitünően van mivelve, hogy a tanár ur is, ki elég szőlőt látott az idén csak ámult, bámult, mind kettőn. E bő termés oka — a tanár ur észlelése szerint, abban rejlik, hogy a szőlők mind csak egy tőkéről miveltetnek.

Ne csak hozza Isten mentől gyakrabban a tanár urat vidékünkre, mert itt bizony lesz még mit észleljen, miután igen sokan, a szőlőmivelésbe nagyon belémelegedtek.

Hantz Pál.

Mai számunkhoz egy fél iv melléklet van csatolva.

Melléklet az „Erdélyi gazda“ 24-ik számához.

K. Monostor, 1873. június 20-án.

T. Szerkesztő ur! — Legközelebb K. Monostor határán egy kis körntat tévén, tán nem lesz felesleges, ha Kolozsvár közvetlen szomszédságaterméseinek állását, röviden körvonalozom. — Előre is csak annyit kell kimondanom, hogy a kép, mely előttünk áll, korántsem szép és biztató, hanem kissé nagyobb mértékben meglátszik rajta az országszerte fellépett kalamitás nehézsége. —

A község határán az őszebuzák részben gyengéknek, részben pedig rosszszáknak mondhatók. A mag nagy része száraz talajba vetetett, csak későn kapta meg a kikeléséhez szükséges nedveséget. A mag későn s akkor is csak foltosan kelt. Télen egerek pusztították a vetést; tavasszal egy ideig szárazság akadályozta a vetést növekedésében, később pedig a nedves idő beálltával rozsdá lepte el. Különösen rosszul kelt azon mag, mely — (vasgálicz oldatba áztattatott az üszög ellen) nyirkosan került a száraz talajba. A nyirkos mag, mielőtt a szükséges nedvességet megkaphatta volna, nagyrészen elfonnyadt és össze aszott. A sorvetővel vetett, vasgálicz oldattal csak meghintett s felkevert bánáti buz a sokkal jobban kelt ki, középszerűen mutat, de a rozsdától szinte szenvedett.

A tavaszi buzák sikerülteknek mondhatók, de a rozsdá ezeket is bántotta kis mértékben. A rozsdá ezidén buzáinkat nemcsak a levélen, de a magtokon is megtámadta.

A határon levő két- és hatsoros árpa kitünő termést ígér; még mitől sem szenvedett. A közönséges zab, de különösen a canadai zárlós zab, mint ezt egy kis darab földön láttam, jól diszlik. A rozs nagy mértékben szenvedett a rozsdától. Egy korán vetett rozs tábla még az őszzel megkapta a rozsdát; tavasszal leveleit és kalászát újra rozsdá lepte el, ugyanarra, hogy a szalmája bár öles nagyságot ért el, de a kalászok legnagyobb része tyes léha.

A törökbuza, mely általán már az első kapálást megkapta s részben másodsor is kapálattik, — szép reményekkel biztat. Láttam egy táblácska lent, mely szépen áll, bár egy kissé ritka; a kender szintén jól mutatkozik. A takarmányrépa az esős idők alatt kinőtt a balhpusztítás alól, első kapálását meg is kapta már a burgonyával együtt.

A szénatermésről jót mondhatók; a kaszálás részben véget ért, a szárításra azonban az idő nem a legjobb; a rögtöni esők sokszor alkalmatlankodnak.

M. B.

EGYVELEG.

* Lapunk t. olvasói s egyleti tagtársainkhoz. — Nem mulaszthatjuk el ezen alkalommal, midőn ujja szervezett s hetenkint megjelenő lapunk fölött egy lévél ismét tovatűnt, hogy t. olvasóink s tagtársaink becses figyelmét lapunkra fölne hívjuk. — Az erd. gazd. egyesület midőn ezen év elején az „Erdélyi Gazdát“ heti lap-pá alakítani s tagjainak ezentul is díjmentesen megküldeni határozta, áldozat készsége által tagjainak máltánylával biznyára találkozott. — A szerkesztőség szintén arra törekedett, hogy olvasóinak hasznos s a gazdasátnak nemcsak egyes, de összes ágait felkaroló közlönyt nyujt-

son. Midőn ezzel t. olvasóink s tagtársaink figyelmébe lapunkat továbbra is ajánlanók, azon kéréssel fordulunk hozzájuk, hogy annak, mint ez időszerint legolcsóbb heti szaklapnak minél több olvasót gyűjteni s körükben azt lehetőleg terjeszteni sziveskedjenek. — Az „Erdélyi Gazda“ szerkesztősége.

(v) A napraforgó vagy tányérvirág — Helianthus annuus — hasznos. — Alig van gazdasági növény, melynek oly sokféle hasznát lehetne venni, mint a napraforgónak. — Virágzása alkalmával a méheknek bő és kedves legelőt nyujt s a legizletesebb mézet a méhek belőle gyűjtik. Levelei igen jó takarmány anyagot szolgáltatnak; magvaiból bő és ugy asztali, mint egyéb czélokra alkalmas olaj készül, zsenge tányérjai, magházai pedig megfelelőleg elkészítve, kedves emberi eledelt nyujtanak. Vastag szárai jó tüzelő anyagot adnak, s fában szükölködő vidékeknek nagy segítségére lehetnek. — Művelete egyszerű, termése bő, úgy hogy a termelésre igen érdemes. — Ujabban pedig azt is tapasztalták, hogy a hideglázás vidékeken nagyobb terjedelemben ültetve, a betegség szelidíteni, mérsékelni képes, mely tulajdona miatt az ilyen betegség látogatta vidékeknek e növény termelését fölőtte ajánlani lehet.

(Gv.) A világiállítási nemzetközi jury f. hó 16-án tartá első s szervező gyűlését. Magyarország részére két elnökség és két alelnökség volt megállapítva, még pedig a IV-dik csoportban elnök gr. Zichy Henrik, a XX-ik csoportban elnök br. Orczy Béla, a II-ik csoportban alelnök Divald Adolf, a VIII-ik csoportban alelnök gr. Bombelles Mark. A bíráló tagok névsora a következő, u. m. rendes tagok az I-ső csoportban (bányászat és kohászat): Zsigmond Vilmos és Stoll Károly; póttagok: Hantken Miksa és Probstner Arthur; a II-ik csoportban, 1. alosztály mezeti termények, rendes tagok: Tisza László, Gyiko Szilárd, Birnbäum Jakab és Lambl Károly; póttagok: Wagner László, Beliczey István, br. Huszár Károly, Resz Ferencz; a 2. alosztályban, állati termékek, gyapju, rendes tagok: Czilchert Robert és Kovách László; póttagok: Hondlik János és Skublics Gábor; a 3. alosztályban, erdőszet, rendes tagok Wessely József és Danhelofsky Adolf; póttagok: Wessely János és Stein Lajos; a 4. alosztályban, gazd. gépészet; rendes tagok: Vidacs János és Térey Pál; póttagok: Kachelmann Károly és Kühne Ede; a III. csoportban (vegyészeti ipar) rendes tagok: Dr. Nendwich Károly, Mosch Károly és Kochmeister Frigyes; póttagok: Machlup Adolf, ifjabb Rósa Lajos és Dr. Pillar György. A IV. csoport 1. alosztályában — liszt — rendes tag: Doszwald J.; póttag: Fritz András; a 2. alosztályban — czukor — rendes tag: Carstanjen Gusztáv; a 3. alosztályban — bor — rendes tagok: Gr. Zichy Ferencz, Szirmay Ödön, Paget János, Flandorfer Ignác és Greger Miksa; póttagok: Jalic Kálmán, Abeles Dávid, Nagy Ferencz, Bartha Schiefner Gyula és Eggersdorfer Ignác; a 4. alosztályban — erjedt folyadékok — rendes tag: Arzenits Pál;

póttag: Braum József. Az V. csoportban — szövési és ruházati ipar — rendes tagok: Bakay Nándor, Goldberger J., Hofmann J., Lindheim Aladár, Ráth Károly, Regenhart Ferencz és B. Wodianer Mór; póttagok: Kiss J., Schweiger Márion, Michels M., Grünbaum Miksa, Michalovits Szilárd, Schön Jakab és Posner Károly Lajos. A VI. csoportban — bőr- és kautschukipar — rendes tagok: Fischer Károly és Ries Sándor; póttagok: Jordan Károly és Hirsch Ignác. A VII. csoportban — fémipar — rendes tagok: Eichleiter Antal és Langenfeld Frigyes; póttagok: Stock András és Laky József. A VIII. csoportban — fa ipar — rendes tagok: Baiersdorf Adolf, Pfeiffer József és Kramer Soma; póttagok: Gregersen G., Thek András és Durst J. A IX. csoportban — kő-anyag- és üvegáru — rendes tag: Szumrák Frigyes; póttag: Zsolnay Vilmos. A X. csoportban — rövid áru ipar — rendes tag: Dr. Szvetenay Miklós; póttag: ifjabb Testory József. A XI. csoportban — papír ipar — rendes tag: Meyrier C.; póttag: Bettelheim C. A XII. csoportban — nyomdászati művek és iparszaki rajzok — tagok: Falk S. és tanár Koller Károly. A XIII. csoportban — gépjűg és szállítási eszközök, — rendes tagok: Verderber István és Pekar Imre, póttagok: Bielek Miksa és Herman Emil. A XIV. csoportban, — tudományos műszerek —; rendes tag: Thanhofer Lajos; póttag: Kralik Soma; a XV. csoportban, — zenészeti műszerek, — gróf Szécsenyi Imre és Herzfeld József. A XVI. csoportban, — hadászat, — Ghyczy Béla és Tóth Ágoston. A XVII. csoportban, — tengerészet, — Littrow Henrik és Jackson M. A XVIII. csoportban, — építészeti és polgári mérnökögy, — rendes tagok: Lechner Lajos és Tolnay Lajos, póttagok: Ybl Miklós és Herz Gyula. A XX. csoportban, — parasztházak, — Harkányi Frigyes és Kusevics István. A XXI. csoportban, — nemzeti házi ipar — rendes tagok: Ciotta János, Horndl Sándor, Vukotinovich Lajos, Boszner József, Romer Floris, Szabóky Adolf, Várady Gábor; póttagok: Györfly Gyula, Schuller Libloy Frigyes, Schnabel Gyula, Krefschmar C. A., Kozáry János, Schochterius Károly, Wachter Frigyes. A XXV. csoportban, rendes tagok: Pulszky Ferencz és Ráth György; póttagok: Steinbach Imre és Pozsonyi Sándor. Végre a XXVI. csoportban, rendes tagok: Zichy Antal, Weninger Vincze és Molnár Aladár; póttagok: Dr. Masch Antal, Dr. Levin József és Klaić Ferencz.

(Gv.) A nemzetközi jury gazdasági osztálya Junius 20-án Csehországba rándult Horský lovág kolini jószágának megtekintésére. Ezen érdekes excursióról lapunk t. munkatársa Dr. Rodiczky Jenő fog legközelebb tüzetesen referálni.

(Gv.) A második nemzetközi virág s a t. kiállítás Junius 15-én nyílt meg és számos látogatónak örvend. Kimerítő tudósításunkat fenntartva, egyelőre csak annyit jegyzünk meg, hogy Magyarország nagyon kevés kiállító által van képviselve, a kiállított gyümölcs, főzelék s a t. azonban kitünő.

(Gv.) A nemzetközi dinyészet csakis a magyar gazdasági osztályban van oly terjedelemben képviselve, hogy minden nép nemcsak megleti saját kedvelt dinnye-fajtáit, hanem Ujházy Ferencz jeles festésznök műreme-

keiről rá is ismer azokra. A gyönyörű collectio 700-on felül czukor, és 100 görög-dinnye változványt képvisel ma vakban, átmetszetekben, miniatúr-rajzokban és dinnyebőrökben. Talán szükségtelen mondanunk, hogy ezen unicumnak nevezhető gyűjteményt a fáradhatatlan Girokuti P. Ferencznek köszönhetjük, ki a legnagyobb szíveséggel nyújtja avatott magyarázatait a számos látogatónak.

(v.) A szalmaszeccskának feljavítása erjesztés által. A Jonas-féle eljárás szerint a szalmaszeccskának tápértékét igen fölemelhetjük. Ezen eljárás pedig abból áll, hogy a szeccskát zöld takarmány közé berétegeljük s vagy 6—10 hónapig állani hagyjuk. Az összerakás után erjedés fog beállni, mialatt a szécska a zöldtakarmánytól kellemes ízt veszzen föl s kemény részei fölengednek, úgy, hogy az állatok azt teljesen megemésztetik. Voelker tanár ezen gyakorlati eljárás érdemének tudományos alapon iparkodott felvilágosítást adni s párhuzamos vizsgálatokat indított meg az erjesztett és nem erjesztett szalma tápértékének kimutatására. Vizsgálataiból az tűnt ki, hogy az erjesztett szalma sokkal gazdagabb volt oldható, tehát könnyen emészthető, mint oldhatlan, tehát emészthetlen anyagokban, szemben a nyers szalmával, s így világos, hogy a lassu de tartós erjedés a fás részek nagy részét föloldotta. A közbekevert zöld takarmány anyag nemcsak a légenyirtalmat emelte föl a tömegben, (körülbelül 3-ról 4%-ra), hanem a mi sokkal fontosabb, erjesztő hatása a szalmának porlékonyságot s föloldást kölcsönzött s azt a szénához hasonlóvá tette, úgy hogy ennek ízét és szagát is megközelíti. Az eféle takarmány készitést tehát igen lehet ajánlani nemcsak a közönséges mindennapi étetésre, hanem ha a légenyirtalmat pl. olajpogácsa által kiegészítjük, még hizlalási czélokra is. — Különösen rét szegény gazdaságokban van helye ezen takarmánykészitési eljárásnak. —

(v.) A szijak és hámoknak megvédése a töredékenységtől. Az istállókban álló bõrhámokat az ott folyvást fejlődő ammoniak gázok megtámadják s töredékenyekké teszik. Az olajjal és halzsirral való bekenés segít nyígyan e bajon némileg, de nem tartósan. De ha kenő olaj vagy zsir közé kevés glycerint keverünk, a bõrneműeket a töredeéstől tartósan megkíméljük.

(v.) Virágcserepek tehénganajból. Meltz kieli kertész készitett virágcserepeket keményebb tehénganajból s azokat kiszáritva jó sikerrel használta. Az ily cserepek különösen oly virágoknál valók melyek tavasszal a szabadba kiültetnek. Kiültetéskor természetesen a cserepek is a földbe állittatnak, a hol is csakhamar nagyon jó trágyát adnak a virágnak, de azután föl is oszlanak.

(v.) Sveiznak gyümölcsfái körülbelül 10 millióra mennek s évenként 15 millió frankot jövedelmeznek s 4%-et véve fel a fák tőke értéke 375 milliót képvisel.

Szerkesztői nyiltposta.

15.) Kiss János urhoz, Óltsem. — Legutóbbi becses megkeresésére legközelebb hivatalosan válaszolok. Addig is azonban annyit tudathatok, hogy a munka a ministeriumtól visszaérkezvén, jelenleg revideálás alatt áll, felsőbb kívánság szerint.

TARTALOM: Értesítés. — A rozsa. (vége) — Ellenészre-
vételek a Jelinek-féle gyümölcsfa-tenyésztési reformra. — Haj-
tó szemzés. — Társalgó: Világkiállítási levelek IV. — Fel-
hívás. — Választmányi ülés Jun. 2-án 1873. — R. k. választ-
mányi ülés Jun. 20-án 1873. — Levelezések. — Egyveleg. —
Szerkesztői nyiltposta. — Piaczi árak. Hirdetések.

Felelős szerkesztő: VÖRÖS SÁNDOR.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A h e t i v á s á r		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	roz s	z a b	török b u z a	széna	szalma	tüzifa	marha h u s
Á r a k r a j e z á r o k b a n .										
Kolozsvár	junius 26	790—820	640—670	570—580	196—210	124—456	140	145	1000	25
Nagy Váradi	junius 24	570—800	630—650	540—600	160—190	360—390	190	110	1000	26
Maros-Vásárhely	junius 19	654—726	498—526	470—490	155—172	—	130—200	160—190	1100	22
Károly-Fehérvár	junius 14	648—650	570—575	440—445	185—190	—	115—120	80—90	1100	20
Nagy-Szeben	május 30	667—720	560—613	447—487	187—213	400	100—105	70	700	22
Brassó	május 30	689—784	602	437—450	186—194	349	—	—	—	20
Besztercze	junius 7	620—720	520	480	180	—	120—160	80—130	750	20
Nagy-Enyed	junius 19	600—650	500—550	380—450	163—173	—	230—240	60—70	1100	20
Szamosujvár	junius 23	640—730	500—580	420—480	160—170	—	160	50	1200	20
Deés	junius 24	780—800	640—700	500—540	154—160	—	180—200	75—100	800	18
Torda	junius 14	660—680	520—540	408—500	200—210	—	220—230	70	1400	22

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 73 — frt 25 kr. Ezüst árkelet 110.

Bécsi marhavásár: Felhajtott összesen 5721 drb. hizó ökör. A vásárlók látván a készletet visszatartot-
ták magukat a vevéstől, e miatt az árak leestek; árak: gallicziai 27—30 frt, magyar 28—32 frt német hizó ökör 30—32
frt a vágósúly mázsája.

Hirdetések.

Jelzálog kölcsönök.

Telekkönyvezett földbirtokokra 5000 fo-
rinttól a legmagasabb öszszegig 6%
kamat 1% törl. illetőleg 7%-al 32 évi tör-
lesztésre (a visszafizetés előbb is bármikor
teljesíthető) a leggyorsabban eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános
ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda
Kolozsvárt, óvár, bástyauteza 6. sz.

Értekezhetni posta útján, vagy személye-
sen naponta d. u. 1-től 4-ig. (3.) (22—48.)

CZETZ JÁNOS és TARSA

divat és butor-raktáros Kolozsvárt.

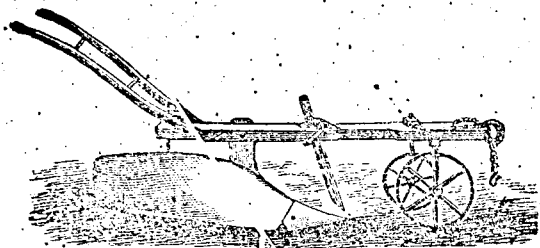
Ajánlja a nagyérdemű helybeli és vidéki t.
cz. vásárlóinak az arany és diófa keretű
tükreit és vasbutorait leszállított árak
mellett.

Elvállal szalonok, háló-
termek és ebédlők bebu-
torozását jutányos árakért, felelősség
mellett. (14) (3—3.)

Viseltes butorokat ujjakkal cserél fel.

GUBITZ ANDRAS

utódjai
gazdasági gépgyára.

Van szerencsénk a t. gazdaközönség szives figyelmét gyárunk készítményeire általában véve ezennel felhívni.

Különösen ajánljuk a t. gazda közönségnek a czél szerű és szilárd szerkezete által, magának jó hírnevet szerzett eredeti **Gubitz ekéket** (öntött fejú eke acél szántóvassal és vert vasekék acél szántóvassal), **mélyítő ekéket s kettős ekéket, magtakarókat, kapáló és töltőgető ekéket, Howard-féle és Skott boronákat** sat.

Képes árjegyzékkel megkeresésre mindenkinek bérmentve szolgálunk.

A megkereséseket kérjük Gubitz Andras utódjai gazdasági gépgyárának Pesten Lipótutca 41. sz. czim alatt eszközölni, s a megrendeléseknek gyors és pontos teljesítést mindenkor köteleességünknek ismerendjük. (12.) (4—12.)

Egész tisztelettel:

Gubitz Andras utódjai.

Jószág-bérbeadás.

Kolozsmegye alsó kerületében fekvő **N.-Sármás** az 1874-dik év ápril hó. 24-től kezdve hat, esetleg több évre haszonbérbe kiadó lévén, a vállalkozni kívánók felhivatnak, hogy Kolozsvárt lakó orsz. ügyvéd **Frits Albert** urnál a feltételeket előre is megteudhatják. Áll ezen fekvő jószág **3846** katasztrális hold tagosított szántó, kaszáló, s a legjobb marha legelő földek-ből; el van látva mindennemű lakó és gazdasági épületekkel; a Kolozsvárról Sz.-Régenig vezető csinált út mellett, s Kolozsvárról öt óra távolságra fekszik, más birtokos a községben nincsen, **gabona termésre és marha tenyésztésre első jószág a Mezőségben.**

(13.)

(4—6)

„TISZA” biztosító és jelzálogbank.

Alaptőke két millió forint oszt. ért.

Eszközöl minden más társulatoknál olcsóbb díjak mellett biztosításokat tűz- és jégkárok ellen, ugy élet és járadékra. Már megnyitott jelzálogkölcson üzletével folyósít 200 frttól kezdve felfelé kölcsönöket készpénz, valamint záloglevelekben a legolcsóbb kamatláb mellet.

A már beállott

jégüzlet idényen

rendkívül előnyös módon és olcsó díjak mellett minden gabonát és terményt elfogad biztosításra s kár esetén legpontosabb, gyors és lelkiismeretes eljárásaival legfőbb kötelemének tartandja a termelő közönség bizalmát kiérdemelni.

Biztosításokat elfogadnak, ugy felvilágosítást adnak a vidéken az ügynökök.

Kolozsvártt a képviselőségi iroda: főtér, 8. szám Tauffer Károly házának első emeletén.

A „TISZA” biztosító- és jelzálogbank kolozsvári képviselősége:

Kolozsvár, ápril 22-én 1873.

Br. Bánffy Dezső, képviselő.

Bovánkovits Gyula, titkár.

8—20

(9)